

Evaluatie subsidieronde kortlopend onderwijsonderzoek PPO

Inleiding

In 2012 is het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) van start gegaan. Het NRO kent vier NRO-programmaraden die elk verantwoordelijk zijn voor de programmering van verschillende typen onderzoek (fundamenteel, beleidsgericht, praktijkgericht en overkoepelend). De Programmaraad voor Praktijkgericht Onderwijsonderzoek (PPO), die bestaat uit 7 vertegenwoordigers van de wetenschap, de praktijk en het beleid, subsidieert projecten die heel dicht bij de dagelijkse onderwijspraktijk staan. In 2013 heeft de PPO een subsidieronde uitgeschreven voor de financiering van kortlopend praktijkgericht onderwijsonderzoek. Omdat het NRO in opbouw is en dit de eerste procedure voor het indienen en beoordelen van voorstellen voor praktijkgericht onderwijsonderzoek is die door de PPO is uitgeschreven, heeft het NRO een evaluatie van deze beoordelingsronde uitgevoerd. De resultaten van deze evaluatie geven het NRO een beter zicht op het verloop en de uitkomst van de procedure en worden gebruikt om subsidierondes in de toekomst beter vorm te geven. In dit document vindt u een overzicht van de belangrijkste resultaten.

1 Schets van de procedure

Vorbereiding en call for proposals

De PPO heeft in 2013 voor de ronde Kortlopend Onderwijsonderzoek een selectie gemaakt van drie thema's op basis van de resultaten van een thema-inventarisatie die in het voorjaar van 2013 in het onderwijsveld is uitgevoerd. Er is gekozen voor thema's die duidelijk aansluiten bij actuele vragen van onderwijsinstellingen. De geselecteerde thema's zijn vervolgens uitgewerkt door wetenschappers met een praktijkgerichte blik. De uitgewerkte thema's zijn, samen met de overige richtlijnen voor het aanvragen van subsidie, opgenomen in de call for proposals. Op 1 oktober 2013 is de call gepubliceerd op de website van het NRO. De deadline voor het indienen van voorstellen was 28 november 2013.

Matchmaking

Op 10 oktober 2013 vond in de Jaarbeurs in Utrecht een matchmakingsbijeenkomst plaats waar ongeveer 250 mensen aan deelnamen. De bijeenkomst bestond uit een plenair gedeelte waarin informatie werd gegeven over het NRO en de subsidiemogelijkheden en een netwerkgedeelte waar onderzoekers en professionals uit de onderwijspraktijk met elkaar in contact konden komen via posters met onderzoeksvragen.

Indienen voorstellen

Het NRO heeft binnen deze subsidieronde 120 voorstellen ontvangen. Hiervan zijn uiteindelijk 16 voorstellen gehonoreerd. Eén voorstel is door de aanvrager teruggetrokken waardoor er 119 voorstellen bij de beoordeling zijn meegenomen. De 119 voorstellen waren als volgt over de thema's verdeeld:

	Ingediend	Gehonoreerd
Differentiatie in de klas	55 voorstellen	4 voorstellen
Opbrengsten van leren met ict	29 voorstellen	5 voorstellen
Vakdidactiek in relatie tot taal en rekenen/wiskunde	35 voorstellen	7 voorstellen

Beoordelingscommissie

Omdat er binnen drie thema's kon worden aangevraagd, zijn er drie verschillende beoordelingscommissies ingesteld. De grootte van elke commissie hing samen met het aantal voorstellen dat binnen het betreffende thema was ingediend. De beoordelingscommissies bestonden uit een mix van wetenschappelijke leden en praktijkleden die op basis van de volgende criteria werden geselecteerd en benaderd:

- Wetenschappelijke leden: dit zijn leden met een wetenschappelijke achtergrond (minimaal gepromoveerd) en bij voorkeur ervaring in het doen van praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en de vertaling van onderzoek naar de praktijk;
- Praktijkleden: leden die werkzaam zijn in de onderwijspraktijk (met minimaal een universitaire opleiding of HBO master) en bij voorkeur ervaring met het meedoen aan en benutten van praktijkgericht onderzoek. Het bureau heeft daarvoor specifiek gezocht onder personen die:
 - In het bezit zijn van de Master Academisch Meesterschap
 - Een promotiebeurs voor leraren toegekend hebben gekregen
 - Werkzaam zijn binnen een academische opleidingsschool
- Voor wetenschappelijke leden gold dat zij inhoudelijke expertise moeten hebben op één van de thema's die in de diverse calls uitstaan al dan niet in combinatie met expertise op het gebied van praktijkgericht onderzoek.
- Alle leden moeten verder stevig in hun schoenen staan en in staat zijn met de andere commissieleden een discussie te voeren vanuit hun eigen expertise.

Ongeveer één op de drie benaderde commissieleden sloeg het verzoek om deel te nemen af. Redenen hiervoor waren praktisch van aard, of hadden te maken met betrokkenheid bij de aanvragen. Het NRO controleert namelijk streng of commissieleden betrokken zijn bij aanvragen en neemt waar nodig maatregelen, om een eerlijk beoordelingsproces te garanderen.

De samenstelling van deze commissies staat op de website van het NRO vermeld.

Beoordelingsprocedure

De beoordeling van de ingediende voorstellen binnen deze subsidieronde bestond uit drie delen:

- 1 Het opstellen van een preadvies door de leden van de beoordelingscommissie. Voor elk voorstel is een preadvies opgesteld door twee wetenschappelijke leden en twee praktijkleden;
- 2 Het opstellen van een weerwoord door de aanvragers, naar aanleiding van de preadviezen;
- 3 De bespreking van het voorstel, de preadviezen en de weerwoorden in de vergadering van de beoordelingscommissie. Uiteindelijk kwam de commissie als geheel tot een eindoordeel over elk voorstel.

De voorstellen zijn beoordeeld op de volgende vijf hoofdcriteria die in de call for proposals waren opgenomen:

- a Wetenschappelijke kwaliteit
- b Bruikbaarheid van de resultaten
- c Kennisbenutting
- d Samenstelling van het consortium dat de aanvraag indiende
- e Planning en financiën

Bij het opstellen van de preadviezen is het wetenschappelijk criterium (a) alleen door de wetenschappelijke leden beoordeeld en de criteria voor bruikbaarheid (b) en kennisbenutting (c) alleen door de praktijkleden. De criteria voor de samenstelling van het consortium (d) en de planning en financiën (e) zijn door alle leden beoordeeld. In het preadviesformulier was deze taakverdeling duidelijk aangegeven. Naast een kwalitatieve beoordeling van de hoofdcriteria werd ook een cijfermatige score gegeven van 1 tot en met 9, waarbij 1 staat voor excellent en 9 voor zeer slecht.

Nadat alle preadviezen (dus vier in totaal) opgesteld waren, zijn deze door het NRO naar de aanvragers verstuurd voor een weerwoord. De aanvraag, de vier preadviezen en het weerwoord zijn vervolgens verspreid onder alle leden van de beoordelingscommissie. De commissieleden kwamen vervolgens bijeen in een vergadering waar alle voorstellen afzonderlijk werden besproken door de gehele commissie. Tijdens de bespreking werden de preadviezen en weerwoorden doorgenomen en was er voor alle commissieleden gelegenheid om hun mening over het voorstel te geven. Ook konden de gegeven scores worden bijgewerkt. Tijdens de vergadering was er ook expliciet aandacht voor eventuele verschillen in commentaren en/of scores tussen preadviseurs. Na elke bespreking werd voor het betreffende voorstel de eindscore en de daarbij behorende kwalificatie bepaald. Op basis van de eindscore konden alle voorstellen van hoog naar laag worden gesorteerd. Deze rangorde is door de gehele commissie besproken. De rangorde is vervolgens door de commissie voorgedragen aan de PPO met het advies de hoogst geëindigde voorstellen te honoreren. De PPO heeft voor alle drie de thema's het advies van de betreffende beoordelingscommissie overgenomen.

2 Opzet van de evaluatie

Deze evaluatie betreft de gehele procedure van de subsidieronde voor kortlopend onderzoek, van de publicatie van de call for proposals tot en met het toekennen van de subsidie aan de consortia met de beste voorstellen. De belangrijkste vraag die met deze evaluatie beantwoord moet worden is: hoe is de procedure verlopen, wat ging goed en wat is voor verbetering vatbaar?

Voor deze evaluatie is op diverse manieren informatie verzameld:

A ENQUÊTE EN RONDVRAAG ONDER DE LEDEN VAN DE BEOORDELINGSCOMMISSIE

De ervaringen van de commissieleden van de ronde Kortlopend Onderwijsonderzoek zijn op twee manieren geëvalueerd. Ten eerste kregen alle commissieleden de mogelijkheid om feedback te geven tijdens de rondvraag van de commissievergaderingen. Ten tweede is na afloop van de procedure via internet onder alle commissieleden een enquête verspreid.

Aan de commissievergaderingen namen in totaal 38 commissieleden en 2 voorzitters deel. De digitale evaluatie werd ingevuld door 34 commissieleden (22 wetenschappelijke leden en 12 praktijkleden) en 1 commissievoorzitter.

B ENQUÊTE ONDER AANVRAGERS

Na afloop van de procedure is via internet een enquête verspreid onder alle hoofdaanvragers binnen deze subsidieronde. De enquête is ingevuld door 61% van de aanvragers (73 van de 119), waarvan 38 (van de 55) voor het thema differentiatie, 14 (van de 29) voor het thema ICT en 21 (van de 35) voor het thema vakdidactiek. 11 enquêtes zijn ingevuld door aanvragers die subsidie hebben gekregen, de overige 62 zijn ingevuld door aanvragers die zijn afgewezen.

C ANALYSE VAN INGEDIENDE ONDERZOEKSVORSTELLEN

Alle 119 onderzoeksvorstellen die zijn ingediend, zijn geanalyseerd op een aantal kenmerken.

D ZELFEVALUATIE BUREAU

De bureaumedewerkers die aan deze ronde hebben meegewerkt hebben gedurende de procedure het verloop en de eventuele knelpunten bijgehouden. Hiervan is een overzicht gemaakt dat verwerkt is in deze evaluatie.

Deze evaluatie volgt de verschillende onderdelen van de procedure in chronologische volgorde. Op het eind worden de acties vermeld die ondernomen zullen worden om verschillende onderdelen te verbeteren.

3 Matchmaking en indienen voorstellen

a Matchmakingsbijeenkomst

28 van de 63 afgewezen aanvragers die de enquête invulden, zijn naar de matchmaking geweest. In 10 van deze gevallen heeft de matchmaking ook geleid tot het gezamenlijk indienen van een onderzoeksvorstel.

13 aanvragers zijn van plan (opnieuw) deel te nemen aan een matchmakingsbijeenkomst. Het is opvallend dat dit bijna allemaal aanvragers zijn die de 1e keer ook hebben deelgenomen, ook al heeft dat bij hen niet bijgedragen aan het indienen van het gezamenlijke voorstel. 33 aanvragers overwegen om te komen en de overige aanvragers (15) geven aan dit niet te zullen doen.

6 van de 11 toegekende aanvragers hebben de matchmaking bezocht. In 2 van de gevallen heeft de matchmaking ook geleid tot het gezamenlijk indienen van een onderzoeksvorstel. 5 aanvragers zullen opnieuw deelnemen, 5 misschien en 1 niet.

Bij telefonische navraag onder enkele scholen die de bijeenkomst hadden bezocht bleek dat de professionals uit de onderwijspraktijk positief waren over de kans om te netwerken en nieuwe samenwerkingsverbanden te vormen en over de nieuwe ideeën die zij opdeden door de bijeenkomst. Het format van de posters om de ideeën te presenteren werd als verbeterpunt genoemd.

b Tijdsinvestering schrijven aanvraag

Gemiddeld hebben de afgewezen aanvragers 9 dagen besteed aan het schrijven van de aanvraag, met een minimum van 1 dag en een maximum van 30 dagen.

Gemiddeld hebben de toegekende aanvragers ruim 11 dagen besteed aan het schrijven van de aanvraag, met een minimum van 4 dagen en een maximum van 20 dagen.

c Tevredenheid met procedure

De vraag aan de aanvragers luidde: "Hoe tevreden bent u over...", waarbij 1 = zeer ontevreden, 2 = ontevreden, 3 = tevreden, 4 = zeer tevreden.

	Afgewezen:	Toegekend:
De informatie in de call	3.0	2.8
De communicatie van NRO over de procedure	3.2	3.0
De bereikbaarheid van het NRO voor vragen	3.2	3.4
De afhandeling van vragen door het NRO	3.0	3.3
De beschikbare tijd voor het indienen van de aanvraag	2.9	3.0
De doorlooptijd van de gehele procedure	2.7	2.8

De tevredenheid voor alle onderdelen is bovengemiddeld (> 2.5), zowel bij de afgewezen aanvragers als bij de toegekende. Er zijn geen opvallende verschillen tussen deze twee groepen.

Hoewel de tevredenheid over de informatie in de call niet slecht is, zal er ook voor de komende calls weer aandacht worden besteed aan de leesbaarheid ervan, met name voor deelnemers uit de praktijk.

4 Beoordelingsprocedure

Het bureau kreeg in het algemeen veel complimenten van de commissieleden, zowel over de inhoud van de procedure als over de gehele organisatie van de ronde.

a Redenen voor deelname van commissieleden

Commissieleden gaven (achteraf gevraagd) diverse redenen voor deelname aan de commissie. Door ca. de helft van de commissieleden die de enquête invulden werd 'interesse' als reden genoemd. Daarnaast werden 'ervaring opdoen (zowel voor eigen belang als voor belang voor de organisatie)' (ca. 1/3 van de enquêtes) en 'een bijdrage willen leveren (aan bijvoorbeeld een goede beoordelingsprocedure, praktijkgericht onderzoek of

gedegen feedback) vaak genoemd (ca. 1/3 van de enquêtes). Een viertal keren werd 'het opdoen van contacten' als reden genoemd. Tot slot werd een enkele keer als reden genoemd 'het verzoek van het NRO', 'het onderdeel uit maken van het werk', 'de mogelijkheden om met anderen in discussie te gaan' of 'het vereerd voelen om gevraagd te worden voor een beoordelingscommissie'.

b Tijdsinvestering van de commissieleden

Zowel in de rondvraag als in de digitale enquête gaf een groot aantal commissieleden aan dat de tijdsinvestering van het beoordelingswerk groot was. Uit de enquête blijkt de volgende tijdsbesteding voor het invullen van 1 preadviesformulier: 2 commissieleden minder dan 30 minuten, 20 commissieleden tussen de 30 en 60 minuten, 11 commissieleden tussen de 60 en 90 minuten en 3 commissieleden meer dan 90 minuten per preadviesformulier. Hierbij zijn geen duidelijke verschillen zichtbaar tussen praktijkleden en wetenschappelijke commissieleden.

De tijd die commissieleden verder aan het voorbereiden van de commissievergadering besteedden liep sterkt uiteen: variërend van 2 tot 40 uur per persoon. Gemiddeld besteedden commissieleden 11 uur aan het voorbereiden van de vergadering.

Verschillende commissieleden gaven aan dat het bureau zou moeten kijken naar mogelijkheden om de procedure minder tijdrovend te maken voor commissieleden. Gesuggereerd werd onder andere om meer vergoeding te bieden of meer beoordelaars te vragen zodat de werklast wordt verlaagd.

c Invullen preadviesformulieren

De helft van de commissieleden, die de enquête invulden, rapporteerde in meer of mindere mate problemen bij het invullen van de preadviesformulieren. Zowel een aantal praktijkleden als een aantal wetenschappelijke commissieleden vond het lastig om een oordeel te geven over de financiën en de consortiumkwaliteit. Daarnaast bleek zowel uit de rondvraag als uit de enquête dat een aantal commissieleden behoefte heeft aan uitgebreidere of scherpere criteria. Begrippen als kennisbenutting, bruikbaarheid, praktijkgericht onderzoek (bijv. wat betreft generaliseerbaarheid) en financiële verantwoording vragen volgens sommige commissieleden om meer toelichting in de call en de preadviesformulieren.

De commissieleden raadden zowel in de vergadering als in de enquête aan om de weging van de criteria te veranderen. Gesteld werd dat de wetenschappelijke kwaliteit en de praktijkrelevantie zwaarder zouden moeten wegen dan de consortiumkwaliteit en de financiën. Daarnaast zouden de wetenschappelijke kwaliteit en de praktijkrelevantie minstens een 'goed' moeten scoren om voor honorering in aanmerking te komen.

Uit de rondvraag bleek dat dat commissieleden het waarderen als zowel praktijkmensen als wetenschappers een eigen deel (criteria) beoordelen.

d Preadviezen en weerwoord (oordeel aanvragers)

In de enquête is gevraagd naar de ervaringen van de aanvragers met de hoor- en wederhoor procedure (het weerwoord).

De antwoorden die hier gegeven worden zijn onder te brengen in een aantal categorieën (tussen haakjes citaten uit de resultaten van de enquête ter illustratie):

1 DE KWALITEIT VAN DE PREADVIEZEN

Hier zijn veel, met name negatieve, reacties op gegeven. Er is een opvallend groot aantal aanvragers dat klaagt over de tegenstrijdige en wisselvallige beoordelingen, tussen wetenschappers en praktijkleden onderling (“Met name hadden we moeite met de wisselvallige beoordelingen in de preadviezen over soms hetzelfde punt”), en tussen wetenschappers enerzijds en praktijkleden anderzijds (“Het verschil tussen de wetenschappelijke en praktijkgerichte commentaren was te groot”), in combinatie met de kwaliteit van de preadviezen (“wisselende kwaliteit van de pre-adviseurs, lastig als zij elkaar tegenspreken. Waarop moet je dan ingaan in het weerwoord?”). Ook was de beoordeling niet altijd goed onderbouwd vonden sommige aanvragers (“de pre-adviseur gaf geen enkele onderbouwing van negatieve opmerkingen”).

Voorbeelden van enkele positieve reacties op dit punt zijn: “Er wordt grondig naar de voorstellen gekeken” en “de wetenschappelijke kritiek op het voorstel was correct en inhoudelijk goed”. En van één van de gehonoreerde aanvragers: “Helder, goede beoordeling. Sterke advisering en voldoende tijd om een goed weerwoord op te stellen”. “Er zaten grote verschillen in de reacties van de praktijkadviseurs enerzijds en de wetenschappelijke adviseurs anderzijds. Het consortium heeft dit als waardevol ervaren omdat er op deze manier vanuit verschillende perspectieven (en belangen) naar een voorstel wordt gekeken”.

2 DE EXPERTISE VAN DE PREADVISEURS

Opmerkingen werden gemaakt over de deskundigheid van de pre-adviseurs ten aanzien van de gekozen onderzoeksmethode (“Het zou fijn zijn als de voorstellen zouden worden beoordeeld door mensen die methodologisch deskundig zijn”) en de kennis van praktijkgericht onderzoek (“Ook leek het ons dat de beoordelaars voor het wetenschappelijk deel niet voldoende bekend zijn met vormen en kwaliteit van praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek”).

3 DE INHOUD VAN DE PREADVIEZEN

Volgens enkele aanvragers maakten pre-adviseurs ten onrechte opmerkingen over de samenstelling van het consortium (“Wij kregen te horen dat het voorstel was afgewezen vanwege de betrokkenheid van te weinig onderwijsinstellingen, terwijl wij al toezegging hadden van 21 onderwijsinstellingen”) of de gehanteerde tarieven (“De beoordeling van de tarieven was vreemd. Het NRO hanteert geen vast bedrag. Toch was er kritiek op de hoogte van het tarief”).

4 DE PROCEDURE

Met name positieve reacties (“Dit verliep vlot. Ik verschil van mening met de beoordelaars op sommige punten, maar procedureel is hier niets op aan te merken”) en een enkele negatieve (“Verder vonden wij het niet zo prettig de motivering later dan de uitslag te ontvangen”).

5 HET WEERWOORD

De belangrijkste klacht hier was de omvang van het weerwoord en de tijd waarin dit moest worden opgesteld. De meeste aanvragers vonden 400 woorden te weinig om goed in te kunnen gaan op de preadviezen

(“Uiteenlopende preadviezen, het is lastig om daar in een beperkt aantal woorden op te reageren, waar moet je op focussen”) en de tijd van één week te kort (“Nadat het NRO maanden de tijd had genomen voor de procedure, moest het weerwoord in een paar dagen worden ingediend”). Verder had een aantal aanvragers het gevoel dat er niks met hun weerwoord was gedaan (“Wel vragen wij ons af wat de zin is van het schrijven van het weerwoord. Het is niet duidelijk of daar ook iets mee wordt gedaan”).

6 DE MOTIVERING IN HET BESLUIT

Aanvragers maken opmerkingen over de formulering (“De motivering bij de besluitvorming heeft mij niet geholpen. Na de beoordeling zeer goed is het onduidelijk op welke criteria vervolgens is gekomen tot het genomen besluit van honorering”) en het aansluiten van de motivering bij de preadviezen (“In de uitleg bij de besluitvorming wordt eigenlijk alleen ingegaan op het weerwoord, ik zou het logisch vinden als de uitleg ook gebaseerd was op de kwaliteit van de aanvraag”).

7 DE BEOORDELINGSCRITERIA

Een enkele keer werd er kritiek geuit op de helderheid van de criteria (“Er was vooraf weinig bekend over de beoordelingscriteria en de zwaarte daarvan. Dat maakte dat gegokt moest worden op wat verstandig was”) of de criteria voor praktijkgericht onderzoek (“Onduidelijk was wat de criteria voor praktijkonderzoek zijn i.v.t. wetenschappelijk onderzoek”) of de verwijzing in de preadviezen naar de beoordelingscriteria (“Niet alle commentaar in de preadviezen was aantoonbaar verbonden met de vooraf genoemde criteria”).

Ook werd duidelijk dat het aantal en de taakverdeling tussen praktijk- en wetenschappelijke leden niet altijd duidelijk was voor de aanvragers (“Het was overduidelijk welke review vanuit de praktijk en vanuit de wetenschap is geschreven. Wat ik ook van collega's heb gehoord was dat deze elkaar soms tegenspreken. Ik zou de beide reviewers meer eigen toegespitste criteria geven en dan meerdere reviewers uit beide velden”).

e Oordelen van aanvragers over de procedure

De vraag in de enquête voor de aanvragers luidde: hoe duidelijk was dit onderdeel van de subsidieronde voor u? (1 = zeer onduidelijk, 2 = onduidelijk, 3 = duidelijk, 4 = zeer duidelijk).

	Afgewezen:	Toegekend:
Indienen van het voorstel	3.3	3.3
Het toetsen van de ontvankelijkheid	3.2	3.5
De beoordelingscriteria	2.5	3.2
Preadviezen en weerwoord	ontbreekt ¹	3.6
De besluitvorming	2.5	3.3

Alle onderdelen scoren gemiddeld of hoger (> 2.5). Er is een duidelijk verschil in beoordeling tussen de afgewezen en toegekende aanvragers met betrekking tot de beoordelingscriteria en de besluitvorming. De laatsten zijn hier beduidend positiever over.

¹ Door een technische fout in de vragenlijst hebben we geen cijfermatige oordelen over de preadviezen en het weerwoord van de afgewezen aanvragers.

f Terugkoppeling naar aanvragers

De afgewezen aanvragers konden na ontvangst van de besluitbrief contact opnemen met het NRO voor verdere toelichting op het besluit van de PPO. Het bureau heeft naar aanleiding hiervan ongeveer 10 gesprekken gevoerd met afgewezen aanvragers. Deze aanvragers waren met name geïnteresseerd in een verdere onderbouwing van hun afwijzing. Ze vroegen ook nadrukkelijk naar suggesties voor de manier waarop zij hun onderzoeksvoorstel zouden kunnen verbeteren. Deze feedback krijgen op dit moment alleen de aanvragers die contact met het NRO opnemen. Gezien de kwaliteit van de ingediende voorstellen (zie later) verdient het echter aanbeveling om alle aanvragers feedback te geven op hun onderzoeksvoorstel.

5 Kenmerken van de voorstellen

Alle ingediende voorstellen zijn oppervlakkig geanalyseerd op de volgende kenmerken:

- Sector waarop de aanvraag zich richt
- Organisatie waar de hoofdanvragers werkzaam zijn
- Samenstelling van het consortium + kwalificaties
- Type onderzoek + kwalificaties

De resultaten worden weergegeven voor alle voorstellen en, ter vergelijking, apart voor de gehonoreerde voorstellen. De samenstelling van de consortia alsmede het type onderzoek wordt daarnaast in verband gebracht met de kwalificaties van de voorstellen (eindoordeel) c.q. het wetenschappelijk criterium (gemiddelde score).

a Sectoren

Op welke sectoren waren de aanvragen gericht?

sectoren	Totaal		Gehonoreerd	
	aantal	%	aantal	%
vve	0	0,0	0	0,0
po	37	31,1	5	31,3
vo	58	48,7	7	43,8
MBO	12	10,1	4	25,0
SBO/SO/PRO	5	4,2	0	0,0
mix van sectoren	7	5,9	0	0,0
Totaal	119	100,0	16	100,0

Opvallend is het relatief grote aantal toekenningen binnen het MBO, en het ontbreken van toekenningen in het speciaal (basis)onderwijs en praktijkonderwijs.

Verder valt op dat het grootste aantal voorstellen is ingediend voor het voortgezet onderwijs (48,7%). Deze verhouding is ook terug te zien in de honoreringen (43,8%).

b Kenmerken van de hoofdaanvragers

Waar is de hoofdaanvrager werkzaam? Onderscheid wordt gemaakt in hoofdaanvragers die aan een universiteit werken, wetenschappelijk onderzoekers buiten de universiteit, hoofdaanvragers uit de praktijk en een combinatie hiervan.

hoofdaanvrager	Totaal		Gehonoreerd	
	aantal	%	aantal	%
universitair	58	48,7	10	62,5
niet-uni wetenschappelijk	38	31,9	2	12,5
praktijk	20	16,8	3	18,8
uni wetensch/praktijk	3	2,5	1	6,3
Totaal	119	100,0	16	100,0

Opvallend is het grote aandeel van universitaire hoofdaanvragers en hun aandeel binnen de honoreringen dat boven de verwachting uitgaat (48,7 % versus 62,5 %)

Bij deze analyse moet een kanttekening worden gemaakt. Het vermoeden bestaat bij de medewerkers van het bureau dat veel consortia gebruik hebben gemaakt van het, al bestaande, Iris account van de universitair onderzoeker. Niet elke aanvrager heeft de moeite genomen om een eigen account aan te vragen. Door de manier waarop dit binnen NWO geadmistreerd wordt (de hoofdaanvrager is altijd de contactpersoon voor NWO) kan dit een vertekend beeld opleveren.

c Samenstelling van de consortia

Uit welke organisaties zijn de consortia samengesteld? Grofweg vallen hierin 6 categorieën te onderscheiden:

- 1 Wetenschappelijke onderzoekers die niet aan een universiteit zijn verbonden (lectoren, HBO onderzoekers, "commerciële" onderzoekers) in combinatie met onderwijsinstellingen
- 2 Wetenschappelijke onderzoekers die aan een universiteit zijn verbonden (ud, uhd, hoogleraar, postdoc), in combinatie met onderwijsinstellingen.
- 3 Idem als 2, maar dan met externe bureaus erbij, zoals een ict-bedrijf, adviesbureau, uitgever of andere ondersteunende instantie.
- 4 Een combinatie van wetenschappelijke onderzoekers van een universiteit met externe onderzoekers (uit categorie 1), in combinatie met onderwijsinstellingen
- 5 Idem als 4 maar dan met externe bureaus erbij, zoals een ict-bedrijf, adviesbureau, uitgever of andere ondersteunende instantie.

Dat levert het volgende plaatje op.

	Totaal		Gehonoreerd	
	aantal	%	aantal	%
Samenstelling consortium				
Onderzoekers + onderwijsinstellingen	28	24	1	6
Universiteit + onderwijsinstellingen	34	29	5	31
Universiteit + onderwijsinstellingen + extern	22	18	5	31
Combinatie + onderwijsinstellingen	24	20	3	19
Combinatie + onderwijsinstellingen + extern	11	9	2	13
Totaal	119	100 %	16	100 %

Er zijn 28 voorstellen waar geen universiteit bij betrokken is, hiervan is er één gehonoreerd (deze aanvrager is wel gelieerd aan een universiteit). Daarentegen zijn er relatief veel voorstellen gehonoreerd die zijn ingediend door een universiteit met onderwijsinstellingen, in combinatie met een extern bureau.

d Samenstelling consortia en kwalificaties

Hoe doen deze verschillende consortia het, hoe worden hun voorstellen beoordeeld? In onderstaande tabel staan de eindkwalificaties van de voorstellen voor elk type consortium weergegeven.

	zeer goed		goed		ontoereikend	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Samenstelling consortium						
Onderzoekers + onderwijsinstellingen	2	7	12	43	14	50
Universiteit + onderwijsinstellingen	8	24	10	29	16	47
Universiteit + onderwijsinstellingen + extern	7	32	7	32	8	36
Combinatie + onderwijsinstellingen	5	21	12	50	7	29
Combinatie + onderwijsinstellingen + extern	3	27	4	36	4	36

Gemiddeld scoren de aanvragers binnen de categorieën waar een universiteit bij betrokken is het best. Van alle voorstellen uit deze groep, wordt 24 - 32 % als 'zeer goed' gekwalificeerd, binnen de groep van niet universitaire onderzoekers en onderwijsinstellingen is dat 7 %.

Gezien het hoge honoreringspercentage binnen de groep aanvragers waar een universiteit bij betrokken is, is nader gekeken naar de scores op de wetenschappelijke criteria van de groep aanvragers waar geen universiteit bij betrokken is, en deze afgezet tegen de gehele groep aanvragers en de toegekende aanvragers. Dat levert het volgende op, per thema:

Gemiddelde score op wetenschappelijk criterium (1 = excellent, 9 = slecht):

	Differentiatie	ICT	Vakdidactiek
Aanvragers zonder universiteit	5,9 (n = 16)	5,3 (n = 5)	5,4 (n = 7)
Totale groep	5,4 (n = 55)	5 (n = 29)	4,7 (n = 35)
Toegekende projecten	3,1 (n = 4)	2,5 (n = 5)	3,2 (n = 7)

De resultaten laten zien dat er een groot verschil is in de beoordeling van de wetenschappelijke kwaliteit van de toegekende projecten enerzijds (3,1) en die van de totale groep (5,4) en van de consortia zonder universiteit anderzijds (5,9).

Nadere analyse wijst verder uit dat 22 van de 28 consortia zonder universiteit onvoldoende (> 4.5) scoren op het wetenschappelijk criterium. Dat is 78 %. Over het totaal aantal aanvragen gezien, zijn dat er 72 van de 119. Dat is 60 %. Met andere woorden: bijna twee derde van de aanvragen voldoet volgens de beoordelaars niet aan de wetenschappelijke criteria zoals die in de call zijn opgenomen.

Gezien de gemiddelde scores van de toegekende projecten (3,1 resp. 2,5 resp. 3,2) zijn in deze subsidieronde wel de projecten gesubsidieerd die volgens de beoordelaars goed tot zeer goed voldeden aan de in de call gestelde wetenschappelijke criteria.

Vervolgens is geanalyseerd hoe de consortia zonder universiteit dan hebben gescoord op de praktijkcriteria, vergeleken met het totaal en met de gehonoreerde projecten. Uit nadere analyse blijkt dat ook op de praktijkcriteria (vraagarticulatie en kennisbenutting) gemiddeld het beste gescoord wordt door de gehonoreerde projecten. De verschillen met de consortia zonder universiteit en de totale groep zijn wel kleiner. Hieronder volgen deze gemiddelden:

VRAAGARTICULATIE

	Differentiatie	ICT	Vakdidactiek
Aanvragers zonder universiteit	4,7 (n = 16)	3,2 (n = 5)	3,2 (n = 7)
Totale groep	4,3 (n = 55)	3,8 (n = 29)	2,9 (n = 35)
Toegekende projecten	3 (n = 4)	2,7 (n = 5)	1,9 (n = 7)

KENNISBENUTTING

	Differentiatie	ICT	Vakdidactiek
Aanvragers zonder universiteit	4,8 (n = 16)	3,9 (n = 5)	2,9 (n = 7)
Totale groep	4,8 (n = 55)	4,2 (n = 29)	3,1 (n = 35)
Toegekende projecten	3,3 (n = 4)	2,8 (n = 5)	2,2 (n = 7)

e Type onderzoek

De analyse van de voorstellen op het type onderzoek dat wordt voorgesteld om de onderzoeksvragen te beantwoorden is erg lastig gebleken. De meeste voorstellen bevatten een combinatie van methoden en technieken die niet makkelijk onder één noemer te brengen zijn. Om hier echt iets over te kunnen zeggen, is een diepgaande analyse en meer tijd nodig om een goede indeling van typen onderzoek te maken die vervolgens kan worden geanalyseerd.

Om toch enigszins inzicht te geven in het type onderzoek waarvoor subsidie wordt aangevraagd, is er daarom voor gekozen om een indeling te maken naar onderzoek dat meer kwalitatief georiënteerd is (casestudies, observatie, gesprekken), onderzoek dat meer kwantitatief georiënteerd is (quasi-experimenteel, voormeting, nameting, controlegroepen e.d.) en onderzoek dat een combinatie van beide betreft (mixed methods, casestudies/ontwerponderzoek in combinatie met een kleinschalig experiment).

Type onderzoek	Totaal		Gehonoreerd	
	aantal	%	aantal	%
Overwegend kwalitatief	24	21,2	0	0
Overwegend kwantitatief	36	31,8	10	62,5
Combinatie	53	46,9	6	37,5
Totaal	119	100	16	100

Opvallend is het relatief grote aantal honoreringen bij de voorstellen die overwegend kwantitatief van aard zijn. Dit gaat vooral ten koste van de overwegend kwalitatieve voorstellen en, in mindere mate, van de combinatie van beide.

f Type onderzoek en kwalificaties

Hoe worden de verschillende typen onderzoek beoordeeld?

Type onderzoek	zeer goed		goed		ontoereikend	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Overwegend kwalitatief	2	8	12	50	10	42
Overwegend kwantitatief	13	36	10	28	13	36
Combinatie	9	17	20	38	24	45
Totaal	24		42		47	

De overwegend kwalitatieve voorstellen worden voornamelijk als 'goed' beoordeeld.

De overwegend kwantitatieve voorstellen worden voornamelijk als 'zeer goed' beoordeeld.

De voorstellen met een combinatie worden voornamelijk als 'ontoereikend' beoordeeld. Dit laatste zou kunnen komen doordat deze voorstellen vaak zoveel (verschillende) activiteiten bevatten dat er door de commissie getwijfeld wordt aan de haalbaarheid van het onderzoeksplan.

6 Na de besluitvorming

Na de besluitvorming binnen de PPO zijn de besluitbrieven aan de consortia gestuurd. Ook werd op de website van het NRO informatie gepubliceerd over de 'winnende' consortia en hun onderzoeksvorstel. Aan de aanvragers die zijn afgewezen, zijn in de enquête vragen gesteld over het al dan niet doorgaan van het project, in welke samenstelling.

Bent u van plan om het onderzoek nu zonder subsidie uit te gaan voeren?

	aantal	%
Ja, deels met andere partners	7	11
Ja, met deze partners	6	10
Misschien, weet ik nog niet	28	45
Nee	21	34
Totaal	62	100

De consortia blijven in veel gevallen ook zonder de subsidie bestaan, zo geven de aanvragers aan. Slechts voor 7 consortia geldt dat zij alleen voor deze gelegenheid in het leven waren geroepen. De andere aanvragers geven aan dat zij zeker dan wel misschien andere activiteiten gaan uitvoeren binnen hetzelfde consortium.

Verder is aan alle aanvragers gevraagd of zij van plan zijn in de volgende ronde weer in te gaan dienen.

Gaat u in de volgende ronde weer indienen?

	Afgewezen		Gehonoreerd	
	aantal	%	aantal	%
Ja	26	42	7	70
Nee	32	52	1	10
Misschien	4	6	2	20
Totaal	62	100	10	100

7 Slaagkans en toegekende projecten

Er zijn nog twee belangrijke thema's waar opmerkingen over werden gemaakt door zowel de aanvragers als de commissieleden, dat betreffen de slaagkans voor het krijgen van subsidie en het type project dat nu is gesubsidieerd.

a De slaagkans

Aanvragers melden dat bij de praktijkpartners, de onderwijsinstellingen, grote teleurstelling en onbegrip over het niet toekennen van goede voorstellen heerst. De praktijkpartners voelen dit volgens hen echt als een verspilling van tijd en energie. Ook geven aanvragers aan dat zij zeker geen tijd en geld meer vrijmaken voor het schrijven van nieuwe aanvragen gezien de geringe slaagkans, ook bij een onderzoeksvorstel dat beoordeeld wordt als goed en relevant voor de onderwijspraktijk. Opgemerkt werd dat de hele procedure een grote verspilling van menskracht zou zijn. Het aantal ingediende voorstellen zou veel te groot zijn voor het beschikbare bedrag. Dat zou beter kunnen via een tweetrapsprocedure. Verder kostte het veel tijd om intentieverklaringen van alle onderwijsinstellingen te krijgen. Een aanvrager suggereert dat het goed zou zijn om al kenbaar te maken welke subsidieronden er nog gaan volgen, zodat je als wetenschapper een keuze kunt maken bij welke subsidie je het voorstel het beste in kan dienen.

Een aantal leden van de beoordelingscommissies gaf eveneens aan dat overwogen moet worden om te werken met vooraanmelding of voorselectie om de druk op het veld te verminderen. Anderzijds gaven andere commissieleden aan dat deze procedure wellicht niet het beoogde nut zal hebben, omdat, als de vooraanmelding slechts één A4-tje zou zijn, lastig is te beoordelen of het voorstel aan de criteria voldoet.

b Het type projecten dat is gehonoreerd

Uit deze evaluatie en overige reacties die het NRO kreeg naar aanleiding van de uiteindelijke gehonoreerde projecten bleek dat er uiteenlopende verwachtingen bestonden over het type onderzoek waar binnen deze subsidieronde financiering voor kon worden gevraagd. De criteria in de call bij elkaar genomen gaven een begrenzing van de mogelijkheden aan. Enerzijds diende het onderzoeksvorstel in goed overleg tussen onderzoekers en onderwijsinstellingen tot stand te zijn gekomen en voort te vloeien uit een in de praktijk levende vraag. Anderzijds diende het beoogde onderzoek zodanig opgezet te worden dat er methodisch gegronde conclusies aan verbonden kunnen worden die ook van belang zijn voor andere dan de direct betrokken scholen. Niet alle consortia slaagden daar er even goed in om aan deze beide voorwaarden te voldoen. Dat consortia waarvan universiteiten deel uitmaakten met name hoog scoorden op beide voorwaarden kon ook het NRO niet van te voren voorspellen.

Voor deze subsidieronde kortlopend onderwijs was € 1,4 miljoen beschikbaar. Er zijn 120 voorstellen ingediend waarvan 119 voorstellen uiteindelijk zijn beoordeeld. Van deze 119 voorstellen zijn 70 voorstellen minimaal als 'goed' beoordeeld waardoor zij in principe in aanmerking kwamen voor honorering. Binnen het beschikbare budget konden 16 voorstellen worden gehonoreerd.

In geld is in totaal voor ruim 10 miljoen euro aangevraagd en voor bijna 1.4 miljoen gehonoreerd, als volgt verdeeld over de thema's:

	Aangevraagd	Gehonoreerd
Differentiatie in de klas	€ 4,7 miljoen	€ 353.000
Opbrengsten van leren met ict	€ 2,9 miljoen	€ 439.000
Vakdidactiek in relatie tot taal en wiskunde	€ 2,5 miljoen	€ 595.000

8 Vervolg van deze evaluatie

Deze evaluatie is in de vergadering van de Programmaraad voor Praktijkgericht Onderzoek (PPO) besproken. Uit deze bespreking zijn onder andere de volgende actiepunten voortgekomen die het NRO bureau in de komende tijd zal uitvoeren:

16

Indienen van het voorstel

- Voor de subsidieronde 'driejarige projecten' werken we met een vooraanmelding. Consortia dienen in eerste instantie een beknopt voorstel in op basis waarvan een advies wordt gegeven het voorstel al dan niet verder uit te werken. Hierdoor wordt de werklast voor het veld verminderd.
- Bij de komende subsidieronde kortlopend zal gevraagd worden naar de intentie om in te dienen (zonder intentieverklaring mag vervolgens niet ingediend worden en er vindt terugkoppeling plaats van het aantal intentieverklaringen naar de aanvragers zodat ze op basis daarvan kunnen beslissen om wel of niet in te dienen).
- Op de website van het NRO wordt zo goed mogelijk kenbaar gemaakt welke subsidieronden er nog gaan volgen (binnen de verschillende programmaraden), zodat geïnteresseerden weloverwogen kunnen kiezen bij welke ronde(s) ze gaan indienen.
- Gezien het grote aantal voorstellen voor ICT en differentiatie en het beperkte aantal honoreringen, kunnen geïnteresseerden nogmaals indienen voor deze thema's in de komende ronde Kortlopend onderwijsonderzoek.

De beoordelingscriteria

- De beoordelingscriteria, en de toelichting daarop, worden herzien voor de nieuwe calls en er wordt voortdurend gezien of deze nog voldoen.
- Gestreefd wordt naar een duidelijke omschrijving van het type onderzoek dat door de PPO wordt gesubsidieerd en wat hier de kenmerken van zijn. Beoordelaars zullen instructie krijgen om uit te gaan van de bedoelingen van de onderzoeker, en niet vooringenomen te zijn bijv. t.a.v. methoden.
- De onderscheiden criteria krijgen een verschillende weging waarbij de samenstelling van het consortium en de financiën minder zwaar mee gaan wegen dan de criteria voor wetenschappelijke kwaliteit, kennisbenutting en bruikbaarheid.
- In de nieuwe calls wordt als voorwaarde opgenomen dat niet alleen het eindoordeel, maar ook de beoordelingen van alle subcriteria minimaal voldoende moeten zijn.

De procedure

- Het bureau ontwikkelt een animatiefilmpje om aanvragers beter te informeren over het precieze verloop van deze procedure, de rol van praktijkleden en wetenschappelijke leden, de manier waarop de preadviezen en het eindoordeel tot stand komen etc. Daarnaast zal het NRO extra aandacht besteden aan de leesbaarheid van de calls for proposals.
- Bij toekomstige procedures dient de hoofdaanvrager ook projectleider te zijn en bij de uitvoering betrokken te zijn. De hoofdaanvrager dient altijd via het eigen Iris account in.
- Het aantal woorden dat een weerwoord mag bevatten wordt verhoogd.
- Aanvragers worden nog nadrukkelijker gewezen op de mogelijkheid om via het NRO bureau feedback te

- krijgen op hun onderzoeksvoorstel, zodat zij hier hun voordeel mee kunnen doen bij een volgend voorstel.
- Het bureau kijkt naar mogelijkheden om de beoordelingsprocedure zo optimaal mogelijk in te richten en waar mogelijk de werklast voor commissieleden te verminderen.

Kennisdeling

- In september 2014 wordt weer een matchmaking georganiseerd. We richten ons nadrukkelijk op deelname van de onderwijspraktijk (onder andere door de bijeenkomst te verplaatsen naar eind van de middag, begin van de avond).
- Er zullen acties worden ondernomen om de afgewezen consortia toch betrokken te houden, door bijvoorbeeld kennis met hen te delen over de projecten die wel worden uitgevoerd.

Ondanks dat het NRO ernaar streeft zo veel mogelijk verbeteringen te realiseren voor de publicatie van de nieuwe calls in september 2014, zullen een aantal verbeteringen pas in latere subsidierondes gerealiseerd kunnen worden. Het NRO streeft ernaar om ook de komende jaren haar rondes te blijven evalueren en verbeteren. •